

Παιδαγωγοί και παιδαγωγική σκέψη στον ελληνόφωνο χώρο (18ος αιώνας- Μεσοπόλεμος)

Ενότητα 11: Η Παιδαγωγική στα Πανεπιστήμια Αθηνών και
Θεσσαλονίκης (α' μισό 20ού αι.)

Ε. Μπάλου, Α. Μυλωνά, Ό. Στεφανίδου
Τμήμα Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (α' μισό του 20ού αι.)

Νικόλαος Εξαρχόπουλος
Αλέξανδρος Δελμούζος

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1837: Ίδρυση Οθώνειου Πανεπιστημίου

Προσανατολισμός Πανεπιστημίου:

- Ανάπτυξη γραμμάτων και επιστημών
- Δημιουργία της πνευματικής και πολιτικής ελίτ του Ν.Ε
- Σύνδεση αρχαίου και νεοελληνικού κράτους

- Να μεταδώσει τον πολιτισμό της Ευρώπης και της Ελλάδας στην Ανατολή
- Βελτίωση των σχέσεων του ελεύθερου με τον υπόδουλο ελληνισμό

1862: Μετονομασία του Πανεπιστημίου σε «Εθνικόν»

1899: Διορισμός Ζαγγογιάννη στην έδρα της Παιδαγωγικής

1901: Κατάργηση παιδαγωγικής έδρας από τον Υπουργό παιδείας Στάη

- Στο πρώτο ελληνικό εκπαιδευτικό συνέδριο (1904) διαπιστώνεται ότι η παιδαγωγική κατάρτιση των εκπαιδευτικών της μέσης εκπαίδευση είναι ελλιπής

1911: Το Εθνικό Πανεπιστήμιο διχοτομείται σε Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο

1922: Κατάργηση του τυπικού διαχωρισμού και ενοποίηση σε «Αθήνησιν Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον»

1926: Λειτουργία Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Η πλειονότητα των καθηγητών είναι θιασώτες του Εκπαιδευτικού Δημοτικισμού.

Ο προσανατολισμός του Πανεπιστημίου είναι:

- πρακτικός: στοχεύει στην κάλυψη των οικονομικών αναγκών του πληθυσμού των «Νέων Χωρών».
- εθνικός: αποτελεί φορέα διαμόρφωσης εθνικής συνείδησης.
- επιστημονική και διδακτική άμιλλα.

1950: μετονομασία σε Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο για να δώσει εθνικό χαρακτήρα.

Ν. Εξαρχόπουλος

- *Ο Ν. Εξαρχόπουλος (1873-1960). ΠΗΓΗ: Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, Εκατονταετηρίς 1837-1937, Αθήναι 1937, σ. 62.*

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ Ν. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ

1874: Γεννήθηκε στη Νάξο

1896: Απόφοιτος Φιλοσοφικής Σχολής Εθνικού Πανεπιστημίου

1897: διδάκτωρ Φιλοσοφικής

1897-1901: υπηρέτησε ως σχολάρχης

1901: Σπουδές στην Γερμανία στα Πανεπιστήμια της Ιένας και Λειψίας

Παρακολούθηση μαθημάτων στην Λωζάννη της Ελβετίας

- 1904: Καθηγητής του Διδασκαλείου Αθηνών
- 1906: αναγορεύτηκε υφηγητής της Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών
- 1905–1907: Διευθυντής του Διδασκαλείου Πελοποννήσου
- 1907-1910: διετέλεσε επιθεωρητής στα Γυμνάσια και Ελληνικά σχολεία της Πελοποννήσου
- 1910-1912: ιδρυτής και διευθυντής του διδασκαλείου Μέσης Εκπαίδευσης

- 1912: τακτικός καθηγητής Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής (1921 Παιδαγωγική)
- 1922: υποχρεωτική παρακολούθηση Παιδαγωγικής, καθιέρωση μετεκπαίδευσης των δημοδιδασκάλων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Παιδείας
- 1923: ίδρυση του εργαστηρίου Πειραματικής Παιδαγωγικής
- 1929: ιδρύει το Πειραματικό σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών

-
- 1934-1935: πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών
 - 1937: επίτιμος διδάκτωρ Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Ιένας
 - 1949: εξελέγη πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών
 - 1960: απεβίωσε στην Αθήνα

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

- *Ποιός τις πρέπει να είναι ο διδάσκαλος, Εκ του Τυπογραφείου των καταστημάτων «Αυγής Αθηνών» Αποστολοπούλου, Αθήναι 1907.*
- *Η ενιαία διδασκαλία εν τω σχολείω εργασίας, Αθήναι 1931.*
- *Προς αναμόρφωσιν της Ελληνικής Εκπαιδεύσεως, Αθήναι 1945.*
- *Γενική Διδακτική, Εκδοτικός Οίκος Αλεξ. Χ. Ρούγκα, Αθήναι 1946.*
- *Εισαγωγή εις την Παιδαγωγικήν, Δημητράκος, Αθήναι 1950.*
- *Η οργάνωσις της Παιδείας, Μελέτη παιδαγωγική και κοινωνιολογική, Αθήναι 1954.*

-
- *Ψυχολογία του Παιδός, Οργανισμός Εκδόσεως Σχολικών Βιβλίων, Αθήναι 1957*
 - Έργα του έχουν γραφεί στη γερμανική και γαλλική γλώσσα.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Ι. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ

Υφηγου της Παιδαγωγικής εν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καὶ
Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Πελοποννήσῳ Διδασκαλείου.

ΠΟΙΟΣ ΤΙΣ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ

ἢ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

1907

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Διασκευῆς τῆς Ἐθνικῆς Ἀκαδημίας.

Παιδαγωγοί και παιδαγωγική σκέψη στον ελληνόφωνο χώρο
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ Ν. ΕΞΑΡΧΟΠΟΥΛΟΥ

ΦΥΣΙΚΑ ΧΑΡΙΣΜΑΤΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ:

1. Σωματικά:

- Η σωματική του διάπλαση να είναι τέτοια ώστε να εμπνέει σεβασμό
- Εκφραστικό βλέμμα,
- Ηχηρή και γλυκιά φωνή
- Συμπαθητική όψη
- Σωματική υγεία

2. Πνευματικά:

- Διδασκαλική ιδιοφυΐα - ταλέντο
- Αγάπη για το διδασκαλικό έργο, το σχολείο και το παιδί
- Ηθική προσωπικότητα
- Έμφυτο παιδαγωγικό «τακτ»
- Φαιδρή ιδιοσυγκρασία
- Ψυχική ηρεμία

ΓΕΝΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

- **Σκοπός:**
 - Διάπλαση ηθικού και θρησκευτικού χαρακτήρα
 - Απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων
 - Κατανόηση και συμβολή στην εξέλιξη του πολιτισμού
 - Εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας
 - Η ανάπτυξη των έμφυτων ταλέντων για σωστή επαγγελματική επιλογή
 - Επαγγελματική και κοινωνική επιτυχία

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

- Σκοπός παιδαγωγικής μόρφωσης:
 - « Δεν περιορίζεται ὁμως οὗτος εἰς τον διά τῆς διδασκαλίας τον πλουτισμόν τῆς μνήμης και την διάπλασιν τοῦ νοῦ, αλλά ... ζητεῖ δηλαδή τον ἐσωτερικόν ἐξευγενισμόν, την διάπλασιν τῆς καρδίας τῶν τροφίμων και την ἐπίδρασιν ἐπί την βούλησιν αὐτῶν....» (σ. 130)
- Πορεία διδασκαλίας:
 - « Ἄν ἐξετάσῃ τις ἐν ἕκαστον τῶν διαφόρων μαθημάτων, τῶν ἐν τῷ σχολείῳ διδασκομένων, θα πεισθῆ, ὅτι ἡ πορεία τῆς διδασκαλίας, τόσον ὡς προς την διάταξιν τῆς ὕλης, ὅσον και ὡς προς την ἐπεξεργασίαν αὐτῆς, εἶναι ψυχολογική, οὐχί συστηματική, ἐπιστημονική» (σ. 140).

Θέσεις του Εξαρχόπουλου έναντι των αντιπάλων της παιδαγωγικής κατάρτισης:

- Σπουδή της θεωρίας της Παιδαγωγικής και της άσκησης σε αντίθεση με το διδασκαλικό ταλέντο και την ιδιοφυΐα
- Απαραίτητη η γνώση του σκοπού της αγωγής σε αντίθεση με την ενστικτώδη διδασκαλική διαδικασία
- Αλληλεξάρτηση πείρας και θεωρητικής γνώσης
- Σκοπός της Παιδαγωγικής: παιδαγωγικό πνεύμα και διάπλαση του νου του διδασκάλου σε αντίθεση με τη μηχανική διδασκαλία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΗΣ

Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ

- Η παιδαγωγική ως επιστήμη αποτελείται από:

1. Ηθική:

«απολύτως ηθική», «εφαρμοσμένη ηθική»

«Τούτων είναι έργον της όλης αγωγής ης τυγχάνει ο μέλλον διδάσκαλος εν τω σχολείω, από του δημοτικού σχολείου μέχρι του διδασκαλείου και τούτου συμπεριλαμβανομένου» (σ. 160)

2. Ψυχολογία:

«δια ταύτης μανθάνομεν την ψυχικήν αυτού εξέλιξιν και τους ψυχικούς νόμους [...] την αναγκαιότητα και χρησιμότητα εκάστου τούτων» (σ. 160).

3. Ιατρική (ως βοηθητική): ανατομία, φυσιολογία, υγιεινή

4. Ιστορία της παιδαγωγικής: «

«αναγκαίαν συμπλήρωση της όλης θεωρητικής παιδαγωγικής μορφώσεως παρέχει η ιστορία της παιδαγωγικής» (σ. 168).

Β. ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

Βασιζόμενοι οι φοιτητές στην παρατήρηση και μίμηση της συμπεριφοράς των καθηγητών τους, πραγματοποιούν υπό την εποπτεία και καθοδήγηση των καθηγητών υποδειγματική διδασκαλία:

«Εν πρώτοις πρέπει να παρακολουθεί μια σειρά παραδόσεων εν τω προτύπω γινομένων υπό των τακτικών τούτων διδασκάλων ως και ταις υποδειγματικές διδασκαλίες, ας ποιούνται οι καθηγηταί του φροντιστηρίου ή διδασκαλείου οι την θεωρητικήν παιδαγωγικήν διδάσκοντες» (σ. 173).

Απόκτηση πρακτικής εμπειρίας

«Μετά ταύτας ακροάσεις οφείλει ο δόκιμος να άρξηται και αυτός δοκιμαστικών διδασκαλιών[...] ήτις μάλιστα εν τη αρχή δέον να είναι διαρκής και σύντομος» (σ. 175)

Πρέπει να πραγματοποιείται μετά το πέρας των πανεπιστημιακών σπουδών για καλύτερη εμβάθυνση.

ΕΙΔΙΚΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

- Παιδαγωγική μόρφωση μετά το τέλος των πανεπιστημιακών σπουδών
- Θεωρία και πράξη να αλληλοσυμπληρώνονται και να πραγματοποιούνται ταυτόχρονα
- Θεωρία και πράξη υπό την ίδια διεύθυνση:

«Μόνον ούτω θα είναι δυνατόν να ευρίσκωσιν αί παιδαγωγικαί θεωρίαι την τέλειαν αυτών εφαρμογήν εν τη πράξει» (σ. 239)

ΣΚΟΠΟΣ

- Παιδαγωγική προετοιμασία των μελλόντων εκπαιδευτικών Μ.Ε
- Η εξέλιξη της παιδαγωγικής επιστήμης
«...ενταύθα θα δοκιμάζονται πάντες οι κανόνες της θεωρίας και θα εξελέγχηται εν τη πράξει το εφαρμόσιμον αυτών, ενταύθα [...] θα παρέχονται ωθήσεις προς εύρεσιν νέων οδών εν τη μεθοδική των διάφορων μαθημάτων...» (σ.243)
- Η ηθική, θρησκευτική, καλλιτεχνική και παιδαγωγική διαμόρφωση της προσωπικότητας των διδασκάλων.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

- Όλων των κλάδων της παιδαγωγικής και συγγενών επιστημών
- Παρακολούθηση θεωρίας, πράξης και μεθοδολογίας κι από άλλους επιστημονικούς κλάδους:

«...έκαστος των μέλλοντων διδασκάλων κατανοών, ότι προς επίτευξιν του σκοπού της αγωγής πάντα τα μαθήματα είναι εξ ίσου αναγκαία και ίσην κέκτηνται σπουδαιότητα...» (σ. 244).

ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

- Υπό τη διεύθυνση του φροντιστηρίου
- Πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης
- Λειτουργεί ως πειραματικό εργαστήριο

« ...το πρότυπον θα επέχη θέσιν εργαστηρίου πειραματικού, εν ω θα επιδιώκηται η εξεύρεσις νέων διδακτικών οδών και εν ω πάσα νέα θεωρία θα είναι δυνατόν να τυγχάνη εφαρμογής, βασιζόμενου και εξελεγχόμενου του ποσού της χρησιμότητος αυτής» (σ. 254).

- Δεν ακολουθεί το επίσημο πρόγραμμα διδασκαλίας του υπουργείου:

«Ένεκα δε τούτο η εν τω προτύπω γιγνομένη εργασία δέον να μη δεσμεύηται υπό διατάξεων κανονιστικών και εγκυκλίων του υπουργείου, μήδε οι εν τούτω διδάσκοντες να υποχρεώνται να εφαρμόζωσι τα επίσημα προγράμματα και τας διατάξεις περί της διδακτέας ύλης και περί των μεθόδων της διδασκαλίας...» (σ. 254).

ΤΑΞΕΙΣ

- **Δημοτικού σχολείου:**

«ού μόνον δε προς κτήσιν της διδακτικής εμπειρίας δύναται το δημοτικόν σχολείον να παράσχη το προσφορώτατον έδαφος, αλλά και προς εξάσκησιν περι την ορθήν χρήσιν πάντων των λοιπών παιδαγωγικών μέσων» (σσ. 252-253).

- 1 ελληνικού σχολείου

- 2 γυμνασίου

- 2 πραγματικής (επαγγελματικής) σχολής

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ Α. ΔΕΛΜΟΥΖΟΥ

- 1880: Γεννήθηκε στην Άμφισσα
- 1902: Πτυχίο φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο Αθηνών
- 1905-1907: Μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία (Λειψία και Ιένα)
- 1908-1911: Διευθυντής του ανώτερου Παρθενγωγείου του Βόλου
- 1910: Ιδρύει μαζί με τους Γληνό και Τριανταφυλλίδη τον Εκπαιδευτικό Όμιλο

- 1917: Ανώτατος επόπτης Δημοτικής Εκπαίδευσης
- 1920: Απόλυση από ανώτερος επόπτης Δημοτικής Εκπαίδευσης
- 1921: Μετέβη στη Γερμανία για παρακολούθηση παιδαγωγικών μαθημάτων
- 1923-1926: Διευθυντής Μαράσλειου διδασκαλείου

- 1928: Διορισμός ως καθηγητής παιδαγωγικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Σε συνεργασία με τον Γληνό και τον Τριανταφυλλίδη συνέβαλε στην αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος
- 1934: Λειτουργία Πειραματικού σχολείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
- 1935: απομάκρυνση από την Φιλοσοφική σχολή
- 1936: επιστροφή στην Φιλοσοφική σχολή
- 1937: 1^η παραίτηση
- 1945: επιστροφή στην έδρα της Παιδαγωγικής
- 1946: οριστική παραίτηση
- 1956: Απεβίωσε

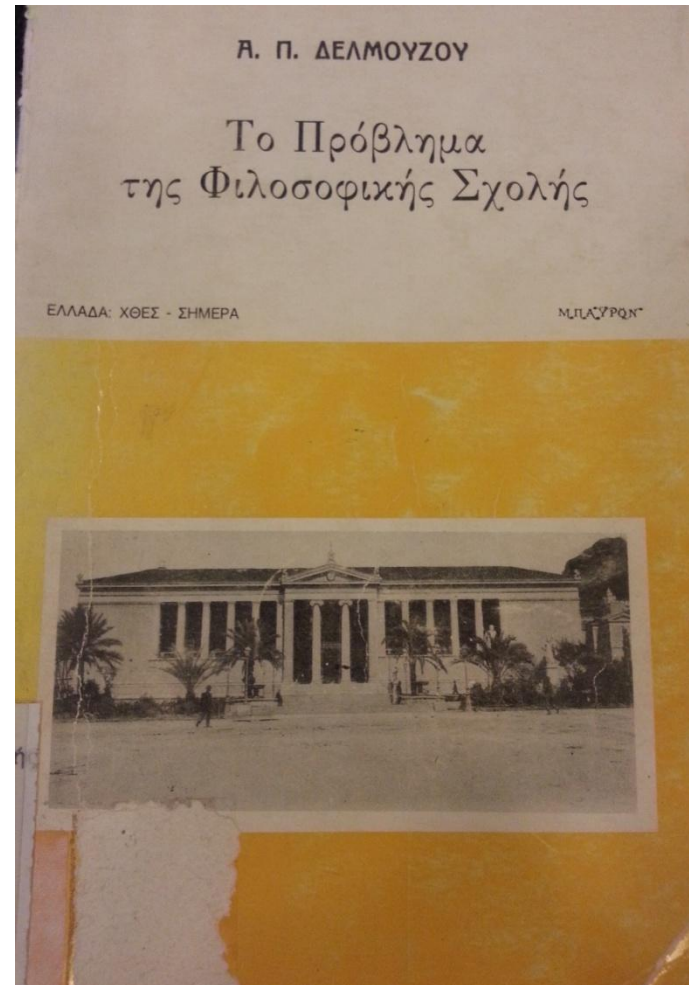
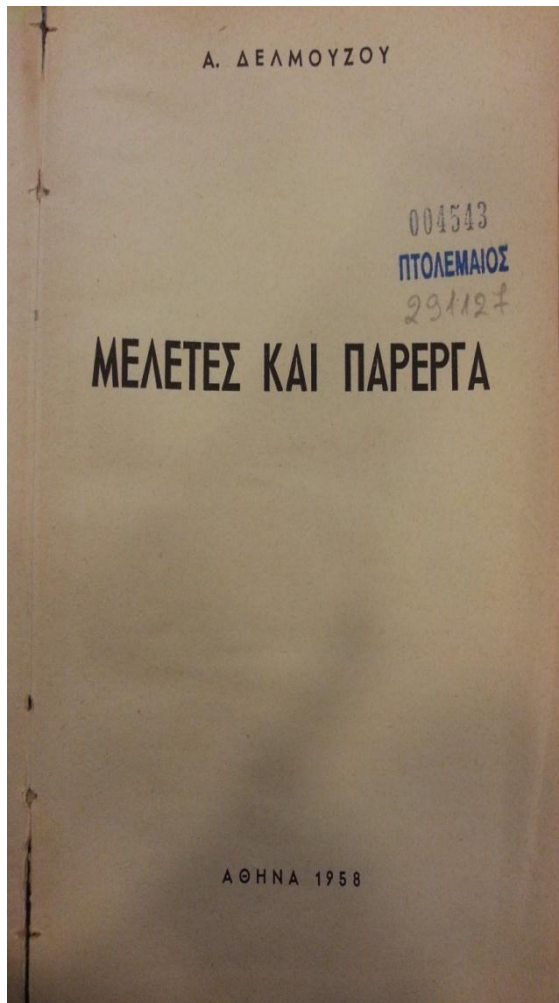
ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

- *Σαν παραμύθι*, τυπογραφείο «Εστία», Αθήνα 1911.
- *Αλφαβητάριο «Ο Ήλιος»*, Α' μέρος, τυπογραφείο «Εστία», Αθήνα 1919.
- *Μαράσλειο και ζωή*, Ράλλη και Σίας, Αθήνα 1925.
- *Δημοτικισμός και παιδεία*, Ράλλη και Σίας, Αθήνα 1926.
- *Οι πρώτες προσπάθειες στο Μαράσλειο*, τόμ. Α', Δ. Δημητράκου, Αθήνα 1930.
- *Οι ξένοι κι εμείς*, Δ. Δημητράκου, Αθήνα 1930.

- *Το πρόβλημα της φιλοσοφικής σχολής, «Γλάρου», Αθήνα 1944.*
- *Παιδεία και Κόμμα, Αλικιώτη, Αθήνα 1947.*
- *Ο Φώτης Φωτιάδης και το παιδαγωγικό του έργο, Αλικιώτη, Αθήνα 1947.*
- *Το Κρυφό Σχολειό, Γαλλικού Ινστιτούτου, Αθήνα 1950.*
- *Μελέτες και Πάρεργα, (μεταθανάτια έκδοση), Αθήνα 1958.*

Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΟΥ Α. ΔΕΛΜΟΥΖΟΥ

Σκοπός Φιλοσοφικής σχολής:

- **Επαγγελματικός:** «...να μορφώση το προσωπικό που θα διδάξη στη μέση παιδεία τα ιστορικοφιλολογικά και φιλοσοφικά μαθήματα» Α. Π. Δελμούζος, *Το πρόβλημα της Φιλοσοφικής Σχολής*, Μπάυρον, Αθήνα 1983, σ. 9
- **Επιστημονικός:** « ..η καλλιέργεια της επιστήμης, των επιστημών που υπάγονται στη φιλοσοφική σχολή» ο.π., σ. 9

- **Διαμόρφωση ηθικών χαρακτήρων:**

« Ν' αναπτύσσουν το ηθικό άτομο που θα είναι ποτισμένο από την κοινωνική αρετή, το άτομο που θα προσπαθή να μορφώνεται όσο μπορεί καλύτερα, [...] για τη δουλειά του, [...] το επαγγελματά του, θα το παίρνη σαν υπηρεσία σε όλη την κοινωνία» ο.π., σ. 20

Σημασία:

- Μορφώνει το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού της μέσης παιδείας που με τη σειρά του θα μορφώσει το λαό: *«Αυτό θα ειπή ότι η πνευματική ζωή της σχολής, [...] περνά με τους πτυχιούχους της στα γυμνάσια και τ' άλλα μέσα εκπαιδευτικά ιδρύματα, ότι [...] μορφώνει ολόκληρες νέες γενιές..»* ο.π., σ. 12.
- Ερευνά το αμεσότερο εκφραστικό μέσο του λαού, τη δημοτική γλώσσα: *« Γιατί [...] συνυφαίνεται τόσο με τις ψυχικές λειτουργίες του ανθρώπου και το περιεχόμενό τους, ώστε αναπτύσσεται και μεγαλώνει μαζί τους...»* ο.π., σ. 13.

Μέσω των κλασικών κειμένων δίνονται οι
βάσεις του σύγχρονου πολιτισμού:

*« ...να βοηθήσουν τους συγχρόνους να
καταλάβουν βαθύτερα το παρόν σε
σπουδαιότατες εκδηλώσεις του και ν'
ανοίξουν έτσι μια γόνιμη προοπτική για το
μέλλον..» ο.π., σ. 15.*

ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ

Πτυχία:

- Φιλολογικό
- Ιστορικό
- Φιλοσοφικό
- Αρχαιολογικό

Αρχές προγράμματος σπουδών:

- Αποφυγή εγκυκλοπαιδισμού
- Λίγα μαθήματα με εσωτερική συγγένεια
- Χωρισμός μαθημάτων σε προπτυχιακά και πτυχιακά
- Εμβάθυνση στα μαθήματα
- Έμφαση στην προσωπική εργασία των φοιτητών προς το τέλος των σπουδών

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

- Αρχαία ελληνικά
- Νεοελληνικά
- Τέχνη
- Λατινικά
- Γλωσσολογία
- Δημόσιος-ιδιωτικός βίος και θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων
- Ιστορία
- Φιλοσοφία
- Ξένη γλώσσα

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

- Ο πρώτος χρόνος της σχολής πρέπει να είναι δοκιμαστικός:
«Επειδή [..] όσο καλή και αυστηρή και αν είναι η επιλογή των φοιτητών, πάντα θα γίνονται και λάθη..» ο.π., σ. 133.
- Προπτυχιακές εξετάσεις
- Πτυχιακές εξετάσεις

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΗ

Συνδυασμός παιδαγωγικής και επιστημονικής μόρφωσης:

«...η γερή επιστημονική μόρφωση είναι η βάση για έναν καλό δάσκαλο της μέσης παιδείας. Αυτονόητη βέβαια προϋπόθεση είναι και η κλίση στο δασκαλικό επάγγελμα, η κλίση όμως αυτή πρέπει [...] να φωτιστή και να δυναμώση και με ειδικό παιδαγωγικό καταρτισμό» ο.π., σ 139.

- Στο επίκεντρο της παιδαγωγικής: η μόρφωση του παιδιού

«Εδώ κοντά στο αντικειμενικό αγαθό προβάλλει το παιδί, ο νέος, και μάλιστα αυτός μπαίνει στην πρώτη γραμμή» ο.π., σσ. 139-140.

A. Θεωρητική:

- Ξεκινά στο τρίτο έτος «γιατί η παιδαγωγική χρειάζεται τη φιλοσοφική προπαιδεία που θα την αποκτήσει ο φοιτητής στα δύο πρώτα χρόνια..» ο.π., σ. 142
 - Αφορά τα κύρια προβλήματα αγωγής και την ψυχολογία του παιδιού-εφήβου
- «Γι' αυτόν φτάνει να δοθούν τα κύρια, τα βασικά προβλήματα της αγωγής. Γι' αυτά μαζί με την ψυχολογία του παιδιού, και μάλιστα των εφήβων, που θα δίνεται πάντα σχετικά με το μορφωτικό έργο, φτάνει κατά τη γνώμη μου από μία δίωρη διδασκαλία τα δύο τελευταία χρόνια» ο.π., σ. 142*

B. Πρακτική

- Ξεκινά μετά την τελική επιστημονική δοκιμασία
- Διάρκεια: το λιγότερο ένα σχολικό έτος
«Η εισαγωγή στη σχολική πράξη και η σχετική άσκηση χρειάζεται άνεση και καιρό, και θα 'ναι γόνιμη αν ο φοιτητής έχει πριν εμπεδώσει την επιστημονική του μόρφωση» ο.π., σ. 142

Γ. Παιδαγωγική δοκιμασία

- Σύντομη εργασία σε παιδαγωγικό θέμα της επιλογής του
- Εξέταση γραπτή και προφορική στην ψυχολογία του παιδιού και στη θεωρητική παιδαγωγική σε επιλεγμένη από τον φοιτητή ενότητα
- πραγματοποίηση πρακτικών διδασκαλιών στα δύο μαθήματα ειδικότητας
- Εξεταστές: κρατική επιτροπή
- Διορισμός μόνο όσων έχουν «περάσει» την παιδαγωγική δοκιμασία

ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ:

A. Ψυχολογία του παιδιού:

1. Εκπαίδευση βασισμένη στη φύση του παιδιού (ψυχολογία κάθε ηλικίας, ατομικότητα του παιδιού)
2. Η αρχή της ολότητας
3. Αυτενέργεια του παιδιού και μίμηση του περιβάλλοντός του
4. Σχολικό περιβάλλον με μορφωτικές αξίες

B. Πολιτεία:

1. Παιδεία ανεξάρτητη από την κοινωνικοοικονομική κατάσταση και φιλοδοξία της οικογένειας
2. Θεμελίωση της παιδείας στη σύγχρονη πραγματικότητα
3. Μόρφωση για την ομάδα και με την ομάδα
4. Το σχολείο συνέχεια της ζωής

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

ΣΚΟΠΟΣ: το καλύτερο σχολείο

- A. *«Να μορφώση τά παιδιά ούσιαστικά, πραγματικά. Να δώση την καλύτερη μόρφωση πού μπορεῖ να δώση σήμερα στον τόπο μας ἓνα ἑξατάξιο και μονοτάξιο δημοτικό και ἓνα κλασικό γυμνάσιο» Μελέτες και Πάρεργα, (μεταθανάτια έκδοση), Αθήνα 1958, σ. 159*
- B. *«Νά βοηθήση την ἐπιστημονική, την παιδαγωγική ἔρευνα πού χρειάζεται ἡ δική μας παιδεία, τά κύρια προβλήματατά της» ο.π., σ. 159.*

Γ. «Ν' άσκοϋνται σ' αϋτό πραχτικά οί άπόφοιτοι τῆς φιλοσοφικῆς και φυσικομαθηματικῆς σχολῆς και οί «μετεκπαιδευόμενοι» δημοδιδάσκαλοι» ο.π., σ. 159

ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ

- Να φοιτούν στο Γυμνάσιο του Πειραματικού όσοι μαθητές αξίζουν τέτοιες σπουδές
- Προσωπικό: τα καλύτερα εκπαιδευτικά στελέχη
- Χαρακτηριστικά: αφοσίωση, αυτοθυσία, συνεργασία
- Γλωσσικό όργανο διδασκαλίας: η δημοτική και σύνδεσή της με την αρχαία
- Θα υπάρχει ένα μονοτάξιο δημοτικό σχολείο που θα λειτουργεί σ' έναν αγροτικό συνοικισμό στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΣΚΟΠΟΣ ΑΓΩΓΗΣ: η καλύτερη ζωή του ατόμου και της κοινωνίας

A. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

- Οι ώρες και το υλικό διδασκαλίας περιορίζονται
- Βάση του η πατριδογνωσία

Στο δημοτικό:

- πρακτική απασχόληση (χειρωνακτικές εργασίες)
- θεωρία και πράξη

Στο γυμνάσιο:

- Τα μαθήματα θα γίνονται μόνο πρωί
- Έμφαση στα ιστορικοφιλολογικά μαθήματα και κυρίως στα κλασικά
- Απο τις τριάντα ώρες υποχρεωτικής διδασκαλίας, τέσσερις ώρες μαθημάτων επιλογής των μαθητών

B. ΜΕΘΟΔΟΣ: ενεργητική ή μέθοδος εργασίας (Kerschenshteiner)

- με την ατομική προσπάθεια αναπτύσσονται οι αισθήσεις και ο νους (αυτενέργεια)
- η δουλειά στο σπίτι είναι κλιμακωτά αυξανόμενη
- ρόλος δασκάλου: καθοδηγητικός, συμβουλευτικός

Γ. ΣΧΟΛΙΚΗ ΖΩΗ

Σύστημα: «σχολική κοινότητα»

- ικανοποίηση ενδιαφερόντων και αναγκών
- αποφάσεις για κοινά ζητήματα του σχολείου
- γερό σώμα, γερός νους και ήθος
- τα παιδιά γίνονται υπεύθυνα και ανεξάρτητα

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

- Με την ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης γίνεται μια ιδεολογική στροφή ως προς τον χώρο και ως προς το περιεχόμενο.
- Όσον αφορά τους δύο παιδαγωγούς κύρια ομοιότητα είναι η επιθυμία τους να διαμορφώσουν ηθικούς χαρακτήρες
- Ο Α. Δελμούζος δίνει βάση στην οργάνωση της σχολής (πρόγραμμα σπουδών, προσωπικό, επιλογή φοιτητών και φοιτητική ζωή) σε αντίθεση με τον Ν. Εξαρχόπουλο

- Συμφωνούν και οι δύο στην αναγκαιότητα της Παιδαγωγικής μόρφωσης, όμως ο Ν. Εξαρχόπουλος υποστηρίζει ότι θα πρέπει να λαμβάνεται μετά το πέρας των σπουδών ενώ ο Α. Δελμούζος κατά την διάρκεια τους.
- Δίκαια λοιπόν υποστηρίζεται ότι «ο Ν. Εξαρχόπουλος είναι ο θεμελιωτής της Παιδαγωγικής επιστήμης στην Ελλάδα και ο Α. Δελμούζος ο εκσυγχρονιστής της».

Βιβλιογραφία

Δελμούζος, Α.Π., 1983. *Το πρόβλημα της Φιλοσοφικής Σχολής*. Αθήνα: Μπάυρον.

Δελμούζος, Α. Π., 1958. *Μελέτες και Πάρεργα*, τόμ. 1, (μεταθανάτια έκδοση), Αθήνα.

Εξαρχόπουλος, Ν. Ι., 1907. *Ποιός τις πρέπει να είναι ο διδάσκαλος*. Αθήναι: Εκ του Τυπογραφείου των καταστημάτων «Αυγής Αθηνών» Αποστολοπούλου.

Ζιώγου Καραστεργίου, Σ., 2011⁶. *Η Παιδαγωγική σκέψη από τον Πλάτωνα ως τη Μ. Μοντεσσόρι. Ανθολογία κειμένων*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Ζομπανάκης, Γ., 1965. «Δελμούζος, Αλέξανδρος», στο: *Μεγάλη παιδαγωγική εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. 2. Αθήναι: Ελληνικά Γράμματα.

Κονιδιτσιώτης, Β., 1967. «Rein, Wilhelm», στο: *Μεγάλη παιδαγωγική εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. 4. Αθήναι: Ελληνικά Γράμματα.

Μπουζάκης, Σ., 2006. *Η Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005)*. Αθήνα: Gutenberg.

Μπουζώνης, Γ., 1967. «Εξαρχόπουλος, Νικόλαος», στο: *Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια*, τόμ. 2. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Τερζής, Ν. Π., 2010². *Η παιδαγωγική του Αλέξανδρου Π. Δελμούζου, Συστηματική εξέταση του έργου και της δράσης του*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Φούκας, Β., 2010. *Η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης: Σπουδές, σπουδαστές και σπουδάστριες κατά την περίοδο του μεσοπολέμου (1926-1940)*. Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη α.ε.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά
Θεσσαλονίκη, Εαρινό Εξάμηνο 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

